

Asia: VN/33762/2023

Arviointimuistio terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta varten

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä arviointimuistiosta

-

Luku 1 - Taustaa kokonaisuudistuksesta

-

Luku 2 - Nykytilan kuvaus

-

Yleistä

-

Luku 1 - Yleiset säännökset

- o Pidetään tärkeänä, että lakiin saadaan selkeä määritelmä terveyshaitalle. Ehdotettua kolmea käsitettä pidetään perusteltuna muutoksena tulevaan lainsäädäntöön. Elinympäristön viihtyisyyden viittaus voisi auttaa jatkossa mm. tuulivoimahankkeiden lausunnoissa, joten viittaus asiasta lakiin voisi olla perusteltua.
- o Muutosta omavalvonnasta siirtymistä selvilläolovelvoitteeseen pidetään erityisen hyvänä ratkaisuna erityisesti pienten ja matalariskisten toimijoiden osalta.
- o Pidetään hyvänä ehdotuksena terveydensuojelulain ja ympäristönsuojelulain yhteensovittamisen edistämiseksi terveydensuojelulain säädöksen perusteluihin tehtäviä esimerkkitapauksia, joilla selvennettäisiin lakien käytännön soveltamista.
- o Pidetään tärkeänä terveydensuojelulain ja vesihuoltolain yhteensovittamisessa, että laissa olisi maininta jätevesihuollon häiriötilanteiden ilmoittamisesta terveydensuojeluviranomaiselle.

Luku 2 - Viranomaiset ja niiden tehtävät

- o 4 a §:n kohtaan suunniteltu seurantaindikaattoreiden kehittäminen on kannatettava muutos. Seurantaindikaattorit tulee saada haettua valtakunnallisesta tietojärjestelmä Vatista ja ne tulee olla kaikilla yhteistoiminta-alueille samanlaiset, jotta valvonnan tehokkuutta voidaan mitata valtakunnallisesti.
- o 7 a §:n talousveden valvonnan muutosta puolustusvoimien alueiden rajaamisesta siviilivesilaitosten valvontakohteista pidetään järkevänä ja se selkeyttäisi valvonnan vastuita.
- o 8 §:n lisättävä velvoite huolehtia siitä, että häiriötilanteiden hoitamiseksi terveydensuojeluviranomainen on tavoitettavissa myös virka-ajan ulkopuolella aiheuttaa kunnille merkittäviä lisäkustannuksia. Mikäli velvoite lakiin lisätään, tulisi kunnille osoittaa korvamerkitty rahoitus varallaolon järjestämiseksi. Varallaolon tarpeellisuus tulee perustella vahvasti. Virka-ajan ulkopuolella viranhaltijan toimenpiteet ovat kuitenkin rajoitettuja ja vesilaitoksilla on mahdollisuus ryhtyä toimenpiteisiin ilman viranomaisen kehotusta/määräystä. Mikäli kuitenkin velvoite tähän tulee, tulee myös valtakunnallisella Lupa- ja valvontavirastolla olla vastaava päivystys, josta yhteistoiminta-alueet saavat tarvittaessa tukea päätöksentekoon päivystyksen aikana.

Luku 4 - Ilmoituksenvarainen toiminta

- o Pidetään hyvänä muutoksena pienten yleisten uimarantojen ja talviuintipaikkojen sijoittamista kohtalaisen riskin kohteiksi, jossa valvonnan tarve arvioidaan paikallisesti. Talviuintipaikkojen suhteen esimerkiksi näytteenottoa ei ole nykyisellään tehty asetuksen mukaisesti, koska se on koettu olevan kohtuutonta sellaisissa kohteissa, joissa selkeitä riskitekijöitä veden laadulle ei ole havaittavissa.
- o Pidetään hyvänä muutoksena ihoa rikkovan toiminnan ja erityistä hygieniää edellyttävien kauneushoitoloiden suuren riskin kohteiden omavalvontavelvoitteen asettamisesta. Vähäisen riskin kohteisiin ei mielestämme kuulu ripsien pidennykset. Ripset sijaitsevat lähellä silmää ja ripsien käsittelyssä käytettävien aineiden riskit silmän terveydelle koetaan sellaisiksi, että nämä kohteet tulisi jättää ilmoitusvelvollisuuden piiriin, että valvonta olisi näistä tietoinen ja niihin voitaisiin kohdistaa ainakin alkuvaiheessa valvontaa ja sen jälkeen valvonta voisi jäädä vain terveyshaittaepäilyjen johdosta tehtäviin tarkastuksiin.
- o Pidetään hyvänä muutoksena tilan käyttötarkoituksen ilmoittamista terveydensuojelulain mukaisessa ilmoituksessa ja ehdotusta viittauksesta rakentamislakiin.

Luku 5 - Talousvesi ja lämmin käyttövesi

- o Pidetään kannatettavana pieniä laitoksia koskevan sääntelyn keventäminen. Ehdotettu kevennys vastaa jo nyt käytännön valvontatyössä toteutettua yhtenä kokonaisuutena käsittelemistä. Vesilaitosten välisen yhteistyön lisäämisen kirjaamista pidetään tärkeänä kirjauksena.
- o Pidetään tärkeänä, että Ely-keskuksen ja kunnan terveydensuojeluviranomaisen valvontaroolit on selkeästi kuvattuna.
- o Emme pidä hyvänä muutoksena, että näytteenottajan pätevyysvaatimusta laajennetaan koskemaan viranhaltijaa. Mikäli muutos tulee, viranhaltijana toimivan näytteenottajan pätevyysvaatimuksen noudattamiseen tulee lain voimaan astumisesta antaa riittävä määräaika, että

henkilöstö ehditään kouluttamaan. Määräajan määrittelyssä tulee huomioida, että kyseistä koulutusta on saatavissa riittävästi. Ehdotuksessa suunnitelmallisen valvonnan näytteet tulisi ottaa ulkopuolisen näytteenottajan, niin miten koulutetun viranhaltijan näytteenottotaito pysyy yllä normaalitilanteissa? Onko mietitty, että antaako laki mahdollisuuden ottaa poikkeustilanteessa näytteitä viranhaltijan, jolla ei ole ko. koulutusta? Mikäli sallii, on riskinä, että viranhaltija ei osaa ottaa näytettä, koska näytteenottoa normaalitilanteissa ei ole tarvinnut tehdä.

Luku 6 - Jätteet ja jätevedet

- o Pidetään tärkeänä ympäristönsuojelun ja terveydensuojelun viranmaisten yhteistyön merkityksen korostamista ja eri laeista tulevan vastuunjaon selventämistä. Pidetään tärkeänä jätevesihuoltolaitoksen velvoittamista tarvittaessa tarvittaviin mikrobiologisiin näytteenottoihin.
- o Suurten yleisötilaisuuksien jätehuoltopykälän otsikon muuttamista suuren yleisötilaisuuden hygieniaan pidetään tarkoituksenmukaisena muutoksena ja se helpottaa jatkossa asian käsittelyä. Pidetään hyvänä ehdotuksena suurten yleisötilaisuuksien muuttamista ilmoitusvelvolliseksi ainakin erityisen suurissa tilaisuuksissa ja jos tilaisuuksissa tehdään talousveteen liittyviä tilapäisiä verkostoja, lisäksi sanitaation asianmukaisesta järjestämisestä on hyvä olla selvillä.

Luku 7 - Asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydelliset vaatimukset

- o Siivottomuutta koskevaa määritelmän muuttamista pidetään tarpeellisena muutoksena. Myös kohdan muut muutokset auttavat jatkossa asian käsittelyä.
- o Pidetään hyvänä ehdotuksena pienten uimarantojen ja talviuintipaikkojen valvonnan keventämistä.
- o Pidetään tärkeänä muutoksena allastilojen hygienian omavalvonnan tarkennusta puhtaanapidon järjestämisen ja osaamisen sekä pintapuhtausnäytteiden toimenpiderajojen osalta. Säännös ilmanvaihdesta allas- ja pesutiloille on myös tarpeellinen.
- o Emme pidä hyvänä muutoksena, että näytteenottajan pätevyysvaatimusta laajennetaan koskemaan viranhaltijaa. Mikäli muutos kuitenkin tulee, näytteenottajan pätevyysvaatimuksen osoittamisessa viranomaisten osalta tulee huolehtia, että tarvittavaa koulutusta on riittävästi saatavissa ja lain voimaantulon määräajassa tulee huomioida, että viranhaltijat saadaan koulutettua. Onko asetuksessa tarkoitus mahdollistaa poikkeustilanteessa myös kouluttamattoman viranhaltijan näytteenottoon mahdollisuus? Epäselväksi jää, onko pintapuhtaus näytteenottajien pätevyysvaatimus tarkoitettu myös koskemaan viranhaltijoita?
- o Pidetään tärkeänä muutokset koskien haittaeläinten torjuntatoimenpiteiden vastuun kirjaamisesta ja kustannusten vastuusta. Mikäli kunta merkitään vastaamaan torjuntakustannuksista ja veloittamaan myöhemmin haitan aiheuttajaa, olisi selkeyden vuoksi säädettävä myös siitä tarkoitetaanko tässä ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita vai jokaista sopijakuntaa sellaisenaan.
- o Lintujen ruokintaa koskeva yksityiskohtainen sääntely olisi tarpeellinen. Voitaisiin säädellä mm. siitä, että lintuja ei saisi ruokkia kuin talviaikaan.

Luku 9 - Hautausmaat ja hautaaminen

- o Ruumiiden säilytyksen ja siirtämiseen liittyvän hallinnollisen vastuun selventäminen on tärkeää. Erityistilanteissa kuten vainajien säilytystilojen kuormittuessa tai tiloja koskevissa kunnostustöissä on käytetty tilapäisiä siirrettäviä tiloja. Siirrettävien tilapäisten tilojen vaatimuksista on tullut kyselyjä valvontayksikköön. On myös ollut toimijoita, jotka ovat muuttaneet aiemmin elintarvikekäytössä olleita siirrettäviä kylmäsäilytystiloja soveltuvaksi vainajien säilytykseen. Toistaiseksi toiseen suuntaan tehtäviä muutoksia ei ole tullut eteen, eikä asiaa ole ollut tarpeen arvioida.
- o Pidetään kannatettavana muutoksena haudatun ruumiin siirtoa koskevan valvonnan siirtämistä terveydensuojeluviranomaiselta hautaustoimilakia valvovalle viranomaiselle.

Luku 10 - Tiedonhankinta, tarkastus ja valvonta

-

Luku 11 - Tutkimuslaboratoriot ja maksut

- o Pidetään tärkeänä, että kriittinen analytiikka määritellään ja julkiset laboratoriot varmistavat, että myös harvinaisempaa kriittistä analytiikkaa on saatavilla riittävästi. Erityisesti pyydetään kiinnittämään huomiota säteilyä koskeviin tutkimusmahdollisuuksiin julkisten laboratorioden osalta.
- o Pidetään kannatettavana valvonnan perusmaksun korottamista ehdotetulla tavalla, lisäksi muutos ilmoitusvelvollisten toimipaikkojen perusmaksuvelvollisuuteen pidetään hyvänä.

Luku 12 - Kiellot ja määräykset

-

Luku 13 - Pakkokeinot ja seuraamukset

- o Pidetään tärkeänä valtakunnallista koulutusta ja ohjeistusta uhkasakon ja muiden pakkokeinojen käytöstä.

Luku 14 - Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

-

Luku 15 - Erinaisia säännöksiä

-

Tietojärjestelmät

- o Pidetään tärkeänä valvontayksiköiden resurssien järkevän käytön kannalta, että Vati-tietojärjestelmä toimisi keskitettynä arkistojärjestelmänä, eikä viranhaltijoiden aikaa mene useaan järjestelmään saman tiedon tallentamiseen.

Terveysuojelulain hallintomenettelyjen arviointi ja kehittämistarpeet

-

Liite 1 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/5015)

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Ympäristövaikutukset

-

Muut ihmisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Anttila Hanna

Sastamalan kaupunki, ympäristöterveydenhuolto - Sastamalan kaupunki,
ympäristöterveydenhuolto